
Krka v Novem mestu

Author(s): Jelka HUDOKLIN

Source: *Urbani Izziv*, No. 12/13 (junij 1990), pp. 49-50

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44180543>

Accessed: 07-09-2018 11:29 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

Jelka HUDOKLIN

Krka v Novem mestu

Reka Krka predstavlja v strukturi Novega mesta izredno pestro in kakovostno prostorsko prvino, ta pa je v zadnjih desetletjih vse premalo izrabljena, bodisi zaradi spremenjenega načina življenja bodisi zaradi naravnih prostorskih danosti. Ugotovitev o prostorskih potencialih Krke z obrežjem in o potrebah ter željah prebivalcev Novega mesta o urejanju tega območja so pripeljale do strokovnih odločitev o takem nadaljnjem razvoju, ki bo zagotovil večjo stopnjo vključevanja obrečnega prostora in same Krke v življenje Novega mesta in izkoristil komparativne prednosti, ki jih postavlja reka v mestu.

Staro mestno jedro Novega mesta leži na griču na enem od okljukov reke Krke, vzhodno in zahodno od jedra mesta pa meandri Krke objemajo še dva gozdnata griča - Portovald in Ragov log. Mesto, ki je nastalo in se sprva razvijalo na levem bregu, je sčasoma prestopilo bregove in s tem je Krka postala bistveni sestavni del mestne strukture. Zaradi naravnih razmer (pogosto izjemno strme brežine, velike višinske razlike, varovalni gozdovi, ozke naplavne ravnice ...) je obrežje Krke v pretežni meri nepozidano in relativno dobro ohranjeno ter prostorsko in ekološko izredno pestro. Kljub temu in kljub dejstvu, da je mesto še pred nekaj desetletji živelo v tesni povezavi z reko (šport, rekreacija, prireditve na prostem, ribolov, mlini, žage ...), danes ugotavljamo, da je Krka v ožjem območju Novega mesta vse premalo vključena v življenje mesta. To med drugim potrjujejo rezultati ankete (1), ki je bila leta 1985 izvedena v Novem mestu z namenom, da bi ugotovili, kako Novomeščani dojemajo Krko kot sestavni del mesta in življenja v njem in kakšne so njihove predstave o optimalni izrabi obrečnega prostora v Novem mestu. Pokazalo se je, da Krka predstavlja bistveno organizacijsko prvino v prostoru Novega

mesta in da ima visok položaj na hierarhični lestvici elementov, pomembnih za sliko mesta. Izražena je bila velika čustvena navezanost na reko Krko in dobro poznavanje obrečnega prostora in dogajanja v njem ter zavzemanje za sanacijo neurejenih obrežij in za sanacijo onesnažene Krke. Kot najbolj zaželeno so anketiranci navajali naslednje dejavnosti oziroma prvine: čolnarjenje, kopanje, ribolov, urejene dostope do vode in varno urejene brežine ter ostale rekreacijske objekte in površine.

Problemi v odnosu reka - mesto

Premajhna pristotnost Krke v življenju mesta je nedvomno posledica več dejavnikov, med katerimi so najpomembnejši:

- onesnaženje vode (od Novega mesta navzdol se Krka uvršča v III. kakovostni razred) kot posledica spuščanja industrijskih in odpadnih vod iz naselij neposredno v Krko; cvetenje v poletnih mesecih ob nizkih vodostajih;

- slabo vzdrževanje in nezadovoljiva opremljenost brežin, jezov, mlina in dostopov do vode;

- spremenjen način življenja v mestih, zlasti preživljanje prostega časa, ki je pogosto usmerjeno na turistično privlačnejše točke v večji oddaljenosti od kraja bivanja;

- prostorske ureditve, predvsem na področju turistično-gostinske ponudbe, prometne ureditve in povezave z ostalimi zelenimi površinami, ki prebivalcev kraja ne privabljajo (več) k reki, v obrečni prostor, pač pa ustvarjajo težišča dogajanja v drugih območjih (naselja na robu mesta, ožje mestno jedro ...).

Reka v mestnem prostoru - in Krka verjetno ni izjema - se tako izključuje iz življenja mesta ali pa pridobiva negativen prizvok, saj je v zavesti

prehivalcev pristotna le še kot recipient odplak in kot ovira v speljavi prometa skozi mesto.

Usmeritve za urejanje obrečnega prostora v Novem mestu

Dolgoročne razvojne usmeritve v obrečnem prostoru Novega mesta, ki so bile zastavljene na osnovi predhodnih ugotovitev o potencialih in potrebah v tem prostoru, so naslednje:

- Odstranitev primarnih vzrokov onesnaževanja reke Krke s spremembo tehnologij v industriji, z uvajanjem čistilnih naprav za industrijske objekte in za naselja v širšem območju Novega mesta in ne nazadnje z vzdrževanjem in po potrebi adaptacijo komunalnih ureditev ter v končni fazi zagotovitev uvrščanja kvalitete vode v Krki vsaj v II. kakovostni razred.

- Načrtovanje, urejanje in vzdrževanje objektov in naprav ter ureditve za šport in rekreacijo v obrečnem prostoru tako v ožjem mestnem jedru kot na njegovem obrobju (sprehajalne, tekaške poti in kolesarske steze, steze za trim, prostori za piknike, razgledne točke in območja, kopališča, dostopi do vode, privezi za čolne, čolnarna, omogočanje čolnarjenja z zagotovitvijo primerne vodnega režima - prehodnost jezov, tesnjenje jezov; vadišče kinološkega društva ...).

- Uvajanje dejavnosti s področja turistično-gostinske ponudbe in ostalih dejavnosti, ki bodo pritegnile obiskovalce (gostinska ponudba ob/na vodi, razne uslužnostne dejavnosti, čolnarne, izposojevalnice koles, organiziranje izletov s čolni po Krki, kopališče, letni kino, predstave na prostem ...).

- Urejanje, vzdrževanje in revitalizacija objektov kulturne dediščine in območij naravne dediščine, ki pomenijo bistvene dejavnike v ustvarjanju krajinske slike območja in so nosilci največjih krajinsko-ekoloških vrednot v tem prostoru.

- Urejanje in vzdrževanje brečin, strmih pobočij in varovalnih gozdov.

- Zagotovitev take prometne ureditve, ki bo omogočila delovanje vseh predvidenih dejavnosti in bo obrečni prostor Krke logično navezovala (predvsem promet za pešce!) na prometno omrežje mestnega jedra in obrobje Novega mesta.

Uresničevanje takšnih usmeritev naj bi reko Krko v čim večji meri vključilo v življenje Novega mesta kot njegov aktivni sestavni del, saj bi s tem prebivalcem mesta omogočili doživljanje reke in obrečnega prostora kot resnično kvalitetne, pestre in dinamične prvine v mestnem tkivu.

Viri:

(1) Lešnjak Jelka: Reka v mestu (na primeru Novega mesta), diplomsko delo, Biotehniška fakulteta, Ljubljana, 1986.

(2) Območje reke Krke na odseku poteka skozi naselje Novo mesto - predhodna strokovna ocena, Razvojno-raziskovalni center Novo mesto, Novo mesto, 1989.

Jelka Hudoklin, dipl. inž. urej. kra-jine, Razvojno-raziskovalni center Novo mesto, Novo mesto.